

Том-Тіт-Тот¹

ЛЮБІ ДІТИ!
Постукайте дверним кільцем
і посмикайте збоку дзвіночок.
Якщо ви поведетеся тихо й спокійно,
то почуєте з-за ґраток
тихенький-тихесенький голосок:
«Візьміть із порогу ключик».
На борідці ключика, який вам потрібен,
вирізьблено літери: «Дж. Дж.».
Застроміть ключик у замкову щілину —
він саме пасуватиме до неї,
відімкніть двері —
й ЗАХОДЬТЕ!

Була собі одна жінка, і спекла вона якось п'ять пирогів. Пекла-пекла — та, мабуть, перепекла: надто вже скоринка вдалася твердою. От і каже вона своїй доньці:

— Доню, постав-но пироги на полицю! Нехай іще дійдуть.

Думала вона, що ті пироги постоять і пом'якшають. А донька собі гадає: «Що ж, коли *ще* пироги дійдуть, то ці я поїм». Та й поїла всі п'ять.

Як настав час вечеряти, жінка й каже:

— Ходи-но, доню, принеси один пиріг! Мабуть, вони вже підійшли.

Пішла до кухні дівчина, дивиться — а там самі порожні тарелі. Тож повернулася вона — й мовить:

— Ні, не дійшли ще!

— Жоден? — питає мати.

— Жоден, — відповідає донька.

¹ Казку вперше опубліковано в часописі «Ipswich Journal» (1877), запис надала Анна Волтер-Томас (графство Саффолк). В адаптованій для дітей редакції передруковано у збірці «Англійські казки», що її уклала Флора Енні Стіл (1918). Сюжет дещо споріднений з йоркширською казкою «Гейбтрот і Сухорлява Меб» (опублікована у збірнику Джозефа Джейкобса під № 71). У фольклорі народів Європи аналогічний сюжет має німецька казка «Торохтій» (Rumpelstilzchen) зі збірки братів Грім (№ 55) (тут і далі — прим. пер., якщо не зазначено іншого).

— Ну гаразд уже, дійшли чи не дійшли там, — каже мати, — а один до вечері візьмемо.

— Як це так, коли вони не дійшли? — питає донька.

— Так уже й буде, — каже мати. — Ходи й принеси найкращий.

— Найкращий там чи найгірший, — відповідає донька, — а я їх уже поїла — так що жодного не зосталося.

Побачила мати, що скоїлося, сіла за прядку — та й прясти почала. Пряде собі та й співає:

— П'ять, п'ять пирогів поїла донька,

П'ять, п'ять пирогів за день!

А тим часом ішов їхньою вулицею король. Чує він, як жінка співає, та до ладу розчути не може. Зупинився — й питає:

— Про що це ти співаєш, добродійко?

А матері сором про доньку таке сказати, тож і заспівала вона по-іншому:

— П'ять, п'ять куделиць¹ випрела донька,

П'ять, п'ять куделиць за день!

— Оце-то диво! — каже король. — Я й не чув, щоб хто-небудь так прясти вмів! — А далі й каже тій жінці: — Я вже давно молодої шукаю. Візьму твою доньку собі за

¹Куделиця — пучок необробленого волокна, зазвичай лляного чи конопляного, що використовують для подальшого прядіння (прим. ред.).

Аружину! Тільки ось тобі моя умова: одинадцять місяців на рік вона і їстиме ласо, і вбиратиметься красно, і веселитиметься з ким хоче, а дванадцятий місяць має прясти по п'ять куделиць за день. А як ні, то я страчу її!

— Гаразд, — каже жінка, бо надто вже закортіло їй видати доньку за короля. А щодо того прядива думає собі: якось-то воно буде, а може, король про нього й забуде.

Відгуляли весілля, і сталося за королівським словом: одинадцять місяців на рік молода і їла ласо, і вбиралася красно, і веселилася з ким хотіла. А як одинадцятий місяць уже минав, згадала вона про те прядиво: чи пам'ятає про нього король? Та король ані словечка про те не сказав, — тож і вирішила дівчина, що забув він про ту умову.

Та як настав дванадцятий місяць, повів її король до якоїсь кімнати — раніше вона ніколи там не бувала, — а в тій кімнаті немає нічогосінько, тільки прядка та ще ослінчик.

— Ну, любонько, — каже король, — завтра я тебе тут замкну. Дам тобі харчів на день і прядива. Якщо п'яти куделиць до вечора не випрядеш, я голову з тебе зніму!

Та й пішов собі.

Налякалася дівчина — вона ж-бо зроду ледаченька була, а прясти зовсім не вміла! — та й гадає: хто ж тепер допоможе їй? Сіла на ослінчик і плаче.

Аж чує — хтось тихесенько стукає у двері. Підхопилася, відчинила, а там бісенятко стоїть — маленьке, чорне, ще й хвостате. Дивиться на неї й питає:

— Чого це ти плачеш?

— А тобі що до того? — питає дівчина.

— Так собі! — каже бісик. — Просто скажи, чого ти плачеш?

— Якщо й скажу, то добра з того не буде!

— А хтозна! — мовив бісик, ще й хвостиком крутнув.

— Гаразд уже, — мовила дівчина, — розкажу тобі: однаково не зашкодить! — та й розповіла йому про все — і про пироги, і про куделиці.

— Ось як я вчиню, — каже бісик. — Щоранку приходитиму до тебе й забиратиму прядиво, а ввечері пряжу приноситиму.

— А що ти за це візьмеш? — питає дівчина.

Позирнув на неї бісик — та й відповідає:

— Щовечора я тричі тебе питатиму, як мене звать. Коли за місяць не відгадаєш, то будеш моя!

Подумала дівчина, що за місяць напевно вже відгадає, — та й каже:

— Згода!

— От і гаразд! — мовив бісик, хвостиком крутнув і пропав.

Наступного ранку повів король дружину до тієї кімнатки — а там уже й прядиво приготовлене, і харчі на день. І каже:

— Ось тобі, любонько, прядиво. Як не спрядеш за день, то голову з тебе зніму!

Вийшов із кімнати й двері замкнув. Та тільки-но пішов, як хтось — тук-тук! — у вікно. Відчинила дівчина, а там на карнизі вже бісенятко сидить.

— Де прядиво? — питає.

— Ось, — каже дівчина й куделиці йому подає.

А надвечір знову хтось у вікно застукотів. Дивиться дівчина — а там бісик уже готову пряжу приніс.

— Ось, бери! — каже. — А тепер відгадай: як мене звать?

— Може, Білл? — питає вона.

— Ні, не вгадала! — каже бісик, ще й хвостиком крутить.

— То, може, Нед? — питає вона.

— Ні, не вгадала! — каже бісик і ще дужче хвостиком крутить.

— То, може, Марк? — питає вона.